

Concepte operationale

Proza (din fr. prose, lat. prosa)= "discurs care inainteaza in linie dreapta"

Spre deosebire de poezie, in proza, exprimarea ideilor se realizeaza, in forma obisnuita a vorbirii curente, asadar un mod de expresie care nu se mai supune regulilor prozodice, nici categoriilor poetice. In Antichitatea elina se fundamentase deja arta prozei, perceptele ei tinand de tehnica discursului. Considerata necesara in formarea vorbitorului profesionist (a oratorului), a aparut proza oratorica, cadentata. Forma de proza este proprie - initial - lucrarilor filosofice, istorice, stiintifice in genere, definind ulterior un nou gen literar.

Proza savanta Abia in umanismul renescentist s-a disociat proza de orice element poetic (la Erasmus si la M. de Montagne). Montequieu si La Harpe, in secolul al XVIII-lea au pledat in favoarea prozei, determinand un curent ce se va impune ulterior, proza narativa. La granita estetica dintre proza stiintifica si cea beletristica se afla proza savanta, cultivata de umanistul Dimitrie Cantemir (in Descrierea Moldovei), care imbrina continutul bogat in informatii cu evocarea, descrierea, portretizarea, etc. (tehnici specifice prozei literare).

Topos Provenit din gr. topos = loc , termenul este considerat ca varianta pentru notiunea de cliseu. A fost introdus in literatura romana de catre Dimitrie Cantemir. El defineste constante pastrate prin traditie, fie din Antichitate, fie din folclor, sau din cultura unui popor. Se refera cu precadere la opera epica si are in vedere teme, motive si imagini recurente de-a lungul evolutiei unei literaturi; jertfa pentru creatie, simbioza om-natura, vistoria binelui asupra raului sunt cateva exemple de toposuri, preluate din folclor de literatura culta.

Basmul

Termenul este derivat din vechea slava (unde basnii inseamna "nascocire", "scornire") si defineste o specie a epicii populare (de regula in proza) si culte, cu larga raspandire in care se nareaza intamplari fantastice ale unor personaje imaginare (feti frumosi, zane, animale nazdravane), aflate in lupta cu forte nefaste ale naturii, sau ale societatii, simbolizate prin balauri, zmei, vrajitoare pe care ajung sa le biruiasca in cele din urma.

" O gandire a vietii in moduri fabuloase" (cum aprecia G. Calinescu), basmul trebuie delimitat de poveste (care este mai realista), de legenda (care urmareste explicarea unor fenomene naturale sau istorice), de snoava (scurta naratiune anecdotica).

In functie de personaje, de faptele narate, de locul desfasurarii actiuni si de unele caracteristici ale relatarii, basmele pot fi clasificate in trei mari grupe

- Fantastice (dominate de elementul miraculos)
- Nuvelistice (mai apropiate, ca si povestea, de elementele realitatii concrete)
- Animaliere (dezvoltate, probabil, din vechile legende totemice, la care se pot aduaga sensuri alegorice)

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Structura basmului releva

- O serie de formule tipice : initiale, mediane si finale
- O gama de procedee specifice
- Personaje cheie
- Disponibilitate pentru transfigurarea realitatii pana la idealizare

Paralel cu stravechile sale atestari directe si indirecte, cu aparitia unui numar mare de antologii si de studii dedicate basmului, de la romantici incoace, a inceput sa creasca si interesul cititorilor fata de aceasta specie. Preocuparile in aceasta directie au culminat cu prelucrarile si elaborarile de basme din literatura culta, cele mai cunoscute creatii in domeniu apartinand lui Charles Perrault, Hans Christian Andersen si fratilor Jakob si Wilhelm Grimm (in literatura universala), si lui Mihai Eminescu, Ioan Creanga, Ioan Slavici, I.L. Caragiale, Barbu Stefanescu-Delavrancea, Mihail Sadoveanu (in literatura romana).

Publicarea primelor basme romanesti dateaza din 1860 (Povesti culese si corese de E.B. Stanescu Aradanul), iar antologia lui Petre Ispirescu (Legende si basmele romanilor), din 1872, a relevat un foarte talentat povestitor, de alta factura decat Ion Creanga in basmele sale culte.

Umorul - provine din fr. humeur (lat. humor) si defineste una din formele de manifestare a categoriei estetice a comicului, care se caracterizeaza frecvent prin relevarea ingaduitoare a laturilor amuzante, vesele, uneori incompatibile intre ele, ale oamenilor, fenomenelor sau situatiilor. Umorele presupune nu numai inclinarea spre veselie, predispozitia de a provoca rasul, tratarea vivace a unor aspecte serioase, reliefarea contradictiilor obiectului supus investigatiei estetice, ci si o atitudine superioara de intelegere, de ingadiunta fata de realitatea infatisata.

Ironia - consta in evidentierea si dezabrobarea aspectelor negative ale firii omenesti si ale societatii. Ironia se realizeaza in mod convingator nu prin negarea directa, ci prin disimularea adevaratelor intentii satirice ale emitatorului. Prin nuanțele variate ale acestei atitudini, se afla si autoironia, facuta cu scopuri diferite : emitatorul isi recunoaste deschis erorile, cautand modalitati de a le indrepta, ori se preface a se persifla, folosind cuvinte opuse celor gandite, ca sa-si ironizeze de fapt adversarul, pe care vrea sa-l puna intr-o situatie ridicola. Cand autoironia cuprinde o intentie malitioasa, ea il avertizeaza pe cititor asupra realelor scopuri ale emitatorului ei.

Naratiunea

Naratiunea se defineste ca relatare a unor intamplari, intr-o succesiune temporale de momente, fiind semnul distinctiv al epicului. Naratiunea poate sa apara si in opere dramatice, pentru a infatisa evenimentecare au loc in afara spatiului scenic (precum tragediile clasicismului francez sau comediile lui Caragiale)

Clasificarea naratiunii se face dupa urmatoarele criterii:

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

- Forma epicului (in versuri : balada, poemul, epopeea; in proza : povestire, schita, nuvela, romanul)
- Raportul narator- opera (subiectiva : povestirea; obiectiva : nuvela, schita, romanul)
- Complexitatea structurii narative (forme reduse : zicala, anecdota, epistola, forme ample : epopeea, romanul)
- Forme de materializare a expresiei narative (in sisteme lingvistice : literatura, istoria); in sisteme non-lingvistice : artele plastice, arta cinematografica, reprezentarea scenica in teatru

In secolul XX s-a constituit o stiinta dedicata acestui concept si evolutiei sale, numita naratologie (evoluand de la formalismul rus la structuralism). Naratologii disociaza intre povestire (istorisire si fabula) si discurs (subiect) : prima se refera la totalitatea evenimentelor petrecute, al doilea vizeaza modul in care receptorul (cititorul) ia cunostiinta cu cele relatate

Naratiunea ca povestire are urmatoarele determinante:

- Nucleele (care se raporteaza la fapte, la actiuni)
- Indicii (care trimit la descrierea obiectelor si a personajelor)
- Catalizele (care sunt extensii descriptive, referitoare la desfasurarea faptelor, adica la nucleee)
- Informatiile (care situeaza actiunile in timp si spatiu)
- Personajele, actantii (care se afirma in actiune)

Naratiunea, ca discurs, se identifica prin urmatoarele concepte

- Timpul naratiunii (trasatura esentiala in distinctia discursului-povestire)
- Aspectele naratiunii (modul cum povestirea este perceputa de narator, punctul de vedere)
- Modalitatile naratiunii (felul in care naratorul expune povestirea sa)
 - a) Prin reprezentare (desfasurarea evenimentelor)
 - b) Prin dialog (reprodus in fata noastra ca in drama)
 - c) Prin relatare (autorul relateaza faptele ca in cronica).

Naratorul. Tipuri de naratori

Naratorul este o instanta intermediara intre autor si cel ce relateaza suita evenimentelor. El isi asuma functia narativa (numita si functie de reprezentare), care se imbina cu functia de control sau cu cea de regie, intrucat naratorul este capabil sa citeze discursul personajelor in interiorul propriului sau discurs, folosind verbele "dicendi" si "satiendi" (a zice si a simti) si utilizand indicatiile scenice. Pe langa functiile amintite, obligatorii, naratorul poate opta si pentru functia de interpretare. Naratorul nu se confunda cu autorul, cel dintai fiind adesea un personaj care apare in text si care preia functia narativa. Autorul abstract este cel care a creat universul epic, iar naratorul este cel care comunica istorisirea narata cititorului fictiv. In Hanu-Ancutei, cei care povestesc nu-l reprezinta pe Sadoveanu, autorul, ci pe cei noua povestitori. Si totusi Ionita Comisul se reprezinta pe sine in prima povestire (Iapa lui Voda, iar apoi il reprezinta pe autor, facand aprecieri asupra

intamplarilor ascultatesi asupra povestitorilor.

El este - succesiv - un narator-erou, unul martor si altul reprezentabil al punctului de vedere auctorial, tinand concomitent, un discurs evaluativ si emotiv, implicandu-se afectiv in faptele relatate, vazute direct sau numai auzite. Facand apel la momente temporale distincte, povestirile sadoveniene, ca si in cazul altor specii epice, alterneaza variate tipuri de naratori : naratorul omniscient (de regula identificat cu autorul in specia romanului realist), naratorul-personaj (implicat direct in succesiunea evenimentiala), naratorul- martor (asistand in totalitate sau numai partial la intamplari), naratorul- confident (caruia i s-a relatat povestirea pe care la randul sau o povesteste), naratorul- mesager (care transmite mai departe povestirea auditoriului din text), naratorul -rdonator al scenariului epic (precum Comisul Ionita), naratorul- reprezentabil (sugerand, discret, perspectiva autorului textului asupra faptelor prezentate).

Povestirea

Intr-o conceptiune largita se confunda cu naratiunea, ca modalitate de existenta a genului epic, ca semn distinctiv al acestuia. Identificarea povestirii cu naratiunea e bazeza pe identificarea de sens a verbelor "a povesti"/"a nara".

Povestirea devine modul prin care se constituie toate speciile narative, elementul lor comun din care, conform legilor specifice de compozitie, se dezvolta variantele genului. Pe aceasta reductie se bazeaza naratologia, stiinta contemporana a anaratiunii, interesata nu de diferentele specifice ci de legatura intre formele narative, pe baza principiului povestirii

Ca specie literara povestirea se defineste ca o naratiune subiectivizata (relatarea este facuta din unghiul povestitorului, implicat ca narator, ca participant sau doar ca mesager al intamplarii), care se limiteaza la nararea unui singur fapt epic

Caracteristicile povestirii

- Povestirea are dimensiuni mai reduse ca ale nuvelei, dar este mai intinsa decat schita
- Este asemanatoare cu nuvela, dar se deosebeste de aceasta printr-o mai mare implicare personala a naratorului in faptele relatate
- Interesul se manifesta nu atat fate de personaj, cat mai ales fata de situatia narata, fapt din care rezulta caracterul etic exemplar al povestirii
- Constructia subiectului este mai pitin riguroasa decat in cazul schitei si al nuvelei
- Desfasurarea actiunii este mai destinsa, mai putin tensionata ca in nuvela

Clasificarea povestirii nu se face dupa criterii bine precizate, datorita intelegerii ei ca semn al epicului:

1. Dupa forma : povestire in versuri si povestire in proza
2. Dupa continut si destinatie : satirica, fantastica, filozofica, romantica, magica, povestirea pentru copii

Povestirea in literatura lumii

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

N. Gogol - Serile in catunul de langa Dikanka
Turgheniev - Povestirile unui vanator
Daudet - Povestiri din moara mea
Povestira in literatura romana
Creanga - Mos Ion Roata
M. Sadoveanu - Povestiri, Hanul Ancutei
V.Voiculescu - Pescarul Amin

Genul epic

Este genul literar in care prezenta directa a autorului in opara alerneaaza cu prezenta sa indirecta, prin intermediul personajelor, descrierea fiind inlocuita cu naratiunea si cu dialogul. Totusi esentiala pentru epic, ramane naratiunea, acest gen avand asupra existentei o perspectiva temporala (de succesiune organizata in epicul traditiona, de juxtapuneri neordonate cronologic in epicul modern). Genul epic este mai obiectiv decat liricul, dar ramane mai subiectiv decat dramaticul. Epicul a consacrat povestirea facuta la persoana a IIIa , dar creatiile moderne au impus relatarea la persoana I conferind operelor, adesea, aspectul unor jurnale epice.

Clasificarea creatiilor epice

Creatiile epice se clasifica in orale (populare) si scrise (culte). Epicul oral poate fi in versuri (balada, legenda) sau in proza (anecdota, schita, nuvela, povestirea, romanul, reportajul literar, memoriile, jurnalul). Epica defineste ansamblul creatiilor apartinand genului in speta.

Povestirea in rama

Este o categorie a genului epic numita si "povestire in povestire" sau povestire cu cadru, avand o lunga traditie, din literatura antica pana in cea actuala si fiind ilustrata de lucrari precum Halima, Decameronul lui Boccaccio, Povestirile din Canterbury de Geoffrey Chaucer, Povestirile unui vanator de Turgheniev, Hanu Ancutei sau Divanul persan de Sadoveanu.

Istoria povestirii se pierde intr-un timp mitic, pentru evolutia sa fiind importanta circulatia istorisirilor orientale (Halima sau O mie de nopti), model pentru povestirea europeana. Timpul narativ se siteaza intr-un plan al trecutului, modalitatea preferata de relatare fiind evocarea. Povestirea in rama beneficiaza si de un spatiu privilegiat si ocrotitor (un topos), in care mai multi povestitori relateaza intamplari pilduitoare, respectand un ceremonial prestabilit si desfasurand o arta a discursului memorabil. Interesul nu se centreaza in jurul personajelor, ci asupra situatiei neobisnuite relatate, de unde rezulta caracterul etic exemplar al povestirii.

Portretul literar

din fr. portrait - "reprezentarea unei persoane ca subiect al operei"

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

În literatură, imaginea complexă a unei persoane este conturată mai ales în genul epic prin surprinderea trăsăturilor sale specifice în scopul individualizării și al obiectivării ei. Portretul poate fi fizic (aspect, vestimentație), psihic (moral), mixt (fizic și moral), generalizator și se referă la o întreagă categorie de oameni sub dominanța lor psihică (caracterele lui Teofast, caracterele lui La Bruyere). În accepția de caractere portretul corelează cu anumite tipuri morale care presupun tipizarea acestora (avarul, arivistul, ciocoiiul, burghezul, cautatorul de adevăr)

Se cunosc și portrete colective, de obicei ale unor eroi anonimi (razasimea răscolită din Neamul Soimăreștilor de Sadoveanu, grupul plăiesilor din Sobieski și românii, gloata indignată din nuvele Alexandru Lapusneanu de Negruzzi, ori masa de țărani răzvrătiți din Răscoala lui Rebreanu).

Autoportretul apare frecvent în literatură de tip subiectiv redactată la persoana I infatisând propriile trăsături fizice și psihice (modelul este Nica din Amintiri de copilărie de Creangă).

Caricatura este un portret în care trăsăturile unei persoane sunt exagerate prin satirizarea lor; uneori caricatura transformă personajele omenești în proiecții animaliere folosind procedeele specifice fabulei și alegoriei (modelul este inaugurat de Dimitrie Cantemir în primul roman autohton Istoria Ieroglifică)

Prologul

Din fr. prologue, latină lit. prologul, gr. prologos - vorbire înainte, preambul

Este o introducere explicativă a unei opere literare fiind caracteristic, inițial, teatrului antic, dar supraviețuind și în drama modernă, Căzând în desuetudine prologul dramatic a fost preluat de creațiile epice în proză sau în versuri. Funcția estetică a prologului este de a genera atmosfera stranie a povestirii, de a incita imaginația lectorului, pregătindu-l să recepteze o acțiune insolită, în dereularea căreia elementele totemice și magice se împletesc într-o ambiguitate ce nu permite dezvăluirea tainei.

Epilogul

Din fr. epilogue, lat. lit. epilogus, gr. epilogos - concluzie

În drama antică marca o alocuțiune versificată încheiată cu o formulă invariabilă prin care autorul operei în cauză (sau un actor) se adresa publicului mulțumindu-l și cerându-i să o aplaude dacă l-a plăcut. Ca termen retoric (în lat. conclusio) desemna partea finală a unui discurs în care oratorul rezuma argumentația, încercând să castige bunăvoința publicului. În accepția mai nouă este un fel de concluzie, de explicare a faptelor până la ultimele lor consecințe : epilogul celebrului roman Război și pace de Tolstoi, cel al trilogiei Lămașele de Ioana Teodorescu sau cel al poemului 1907 de Tudor Arghezi. În viziunea lui Mihai Eminescu din Sarmanul Dionis ori a lui Vasile Voiculescu din Povestiri, epilogul nu anulează neobisnuitul întâmplărilor și nu risipește fantasticul, ambiguitizând soluția finală ce rămâne deschisă.

Ocultismul

Din fr. occultisme, lat. Occultus - ascuns, tainic, necunoscut

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ansamblul de conceptii si de practici magice care proclama existenta in natura a unor forte supranaturale misterioase, benefice sau malefice, cu care numai initiatii pot comunica, provocandu-le sau, din contra, anulandu-le efectele prin vraji, descantece, eresuri, exorcisme.

Totemul (ododemul)

Insemna in limbajul indienilor din america ginta sa. El reprezenta un animal, o planta miraculoasa ori un obiect sacru considerate drept stramosi sau protectori ai unei ginti ori a unei fratii.

Totemurile erau sacre si for mau obiectul unor interdictii severe numita tabuuri (ceea ce nu trebuie atins), a caror nerespectare provoca nenorociri si chiar moartea. Totemul a constituit o forma incipienta de act religios.

Arhetipul

Din fr. archetype, lat. Archetypum, gr. archetypos - model original, tip primitiv

Concept care desemneaza un model original. In filozofia antica denumea esenta substantiala a lucrurilor sensibile. In gandirea medievala iddeea modelului ideal se accorda cu aceea a creatiei, arhetipul devenind principiul cauzal ce determina activitatea spirituala. In sens modern el implica si ideea de origine straveche a unui tipar dat. In telesul acesta a fost consacrat in psihologia abisala a lui Jung. Pe langa forma individuala a inconstientului omul ar poseda si un al doilea strat mai profund de origine arhaica numit "inconstientu colectiv", revelat in trairile onirice, starile nevrotice, sau in creatiile artistice definitorii pentru un popor. Din domeniul psihanalizei arhetipul a trecut in cel estetic, gasindu-si justificarea in cuprinsul teoriei miturilor constituite pe baza unor imagini si simboluri originare.

Nuvela

Constructia subiectului

Actiunea

Din fr. action, lat. Actia - miscare

Actiunea denumeste,faptele, intamplarile, evenimetele, peripetiile ce se succed intr-o opera literara determoinata de relatiile eroului cu celelate personaje.

Mai putin importanta si mai rar detectabila in speciile genului liric, actiunea este esentiala in genul epic si fundamentala in cel dramatic. In actiunea unei opere liere se disting de regula trei parti principale : expunere, conflict, deznodamant. In clasicism s-a ajuns la principiul celor tri unitati (de actiune de timp, de loc), mai ales in teatru. Logica intena de actiune sub aspectul verosimilitatii va deveni esentiala in literatrura realista din secolul al XIX-lea, indeosebi in romanu. Psihologic, unde desfasurarea actiunii determina si caracterizeaza pesonajele.

In genul epic actiunea poate fi continua (cronologica) si discontinua (cu reintoarceri in timp).

De pilda actiunea Iliadei se desfasoara conform cronologiei reale a evenimentelor. In Odiseea deja actiunea este intrupta de povestire unor fapte din trecut.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Marcel Proust fundamenteaza in ciclul sau roamesc In cautarea timpului pierdut succesiunea epica pe discontinuitatea generata de memoria involuntara. In dinamica ei narativa actiunea este compusa din cateva micro- actiuni-tip construite dupa trei moduri de existenta : inlantuire (prin juxtapunere si coordonare), insertia (prin includere si subordonare), si alternanta (prin dezvoltari paralele).

Conflictul

Din fr. conflict, lat. Conflictus - soc, ciocnire

In critica literara termenul desemneaza un dezacord, o disputa ideatica, sau chiar o lupta intre doua sau mai multe personaje dintr-o opera epica sau dramatica.

In actiunea teatrala conflictul este o componenta esentiala si determina sensul eroic, tragic, comic sau grotesc in confruntarea cu destinul, cu imprejurarile sau cu celelalte personaje.

Episodul

Din fr. episode, gr. epeisodion - ceva din afara, ceea ce vine din exterior

Intr-o prima acceptiune termenul desemneaza o actiune secundara in comparatie cu actiunea principala dintr-un roman, drama, basm, sau poem epic.

Episodul reprezinta si partea dintr-o opera circumscrisa unui singur moment epic sau dramatic.

In epoca moderna episodul este inteles ca o actiune temporara uneori marginala (din care deriva si atributul episodic), putand avea o anumita independenta fata de actiunea principala.

Scena

Intr-o opera literara scena denumeste o singura intamplare, un episod important si emotionant.

Scena poate fi tragica, comica, lirica, terifianta (infricosatoare).

O scena memorabila, de o cruzime fara egal este aceea a macelului din sala de ospat in nuvela Alexandru Lapusneanul de C. Negruzzi.

Apriorism

Din germ. Apriorismus, fr. apriorisme

Termenul a fost consacrat de Immanuel Kant (1724 - 1804), filozof german care postuleaza apriorismul categoriilor de timp, spatiu, cauzalitate si necesitate. Ratiunea umana este capabila sa intuiasca aprioric si subiectiv aceste categorii, adevarata cunoastere precedand experienta si cercetarea faptelor. Asadar timpul, spatiul, etc. nu sunt proprietati ale naturii obiective si notiuni pe care constiinta le poseda "a priori" si le verifica "a posteriori", in datul real.

Avatar, avataruri (in unele conceptii religioase) reincarnare succesiva a unei fiinte;

La figurat- transformare neprevazuta (si chinuitoare) care intervine in evolutia unei fiinte sau a unui

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

lucru.

Metafizic, metafizica

(din gr. meta - dincolo, peste; physis - fire). Parte a filozofiei avand ca obiect cunoasterea absoluta, studierea fenomenelor "dincolo de fire", care depasesc cadrul experientei umane si nu pot fi percepute cu simturile noastre.

Weltanschauung

(din germ. Fel de a privi lumea, conceptie despre lume).

Termen care a dobandit un statut de sine statator in romantismul german pentru care desemna un ansamblu de cunostiinte despre gandire, sentimentele, vointa si despre comportamentul omului; asadar o imagine despre lume si existenta umana inteles ca un tot conceptual.

Mitul si tipologia sa

Din fr. mythe, lat mythus, gr. mythos - cuvânt, poveste, nascocire

Naratiune fabuloasa despre fiinte supranaturale sau eroi civilizatoriale caror actiuni sunt plasate intr-un timp al inceputurilor (illo tempore) si au o valoare exemplara religioasa si simbolica pentru toate faptele umane de acelasi tip., explicand originea cosmosului si a omului. Istoriile sacre se repeta si configura madele pentru comportamentul omui in raport cu semenii lui si cu universul. In acceptiunea data termenului de Mircea Eliade, cel mai competent mitograf si istoric al religiilor lumii "mitul se refera totdeauna la o creatie, el povesteste cum ia fiinta ceva sau cum un model de comportare, o institutie, o deprindere de munca au fost stabilite; iata de ce miturile constituie paradigmele pentru toate actele omenesti semnificative". (Aspecte ale mitului, 1963)

Varietatea tematica a miturilor

Miturile au o mare varietate tematica: cosmogonice (despre nasterea universului), antropogonice (despre originea omului), eroice (referitoare la eroii civilizatori ai lumii), teogonice (privitoare la originea zeilor), astrale (despre corpurile ceresti si evolutia vietii naturii), etiologice (despre originea fiintelor, a lucrurilor si a formelor naturale), escatologice (despre sfarsitul lumii), morale (vizand arta de a trai, respectand legile nescrise ale unei conduite in acord cu divinul). In masura in care a oferit imagini si simboluri particularizand problemele esentiale ale cosmosului si ale fiintei umane, mitul a constituit o inepuizabile sursa de inspiratie pentru literatura tuturor timpurilor, indeosebi in Antichitate si Clasicism, dar si in Renastere, Romantism si in expresionism. In cultura nationala, traditionalismul a valorificat miturile folclorice, iar proza moderna, mitica si magica, a revigorat miturile propriu-zise si tiparul mitic ancestral (Mihail Sadoveanu, Vasile Voiculescu, Mircea Eliade, Pavel Dan, etc). Daca prin reactualizarea periodica a mitului omul arhaic se sustragea devenirii temporale, omul modern il utilizeaza ca antidot psihic al curgerii temporale, gasindu-si refugiu in timpul fictiv al povestirii.

Mitologie, mitografie

Totalitatea miturilor create de un singur neam sau de mai multe popoare constituie mitologia, iar stiinta care le inregistreaza, le cerceteaza si la compara sensurile se numeste mitografie.

Sacru si profan

Din lat. Sacer, sacra, it. Sacro - cu caracter religios, sfant, sacrosanct.

Din fr. profane, lat. Profanus - nestiutor, necunoscator, care nu respecta preceptele religiei, laic.

Rudolf Otto, a impus acest concept in cartea sa intitulata Sacrul (Das Heilig), iar Mircea Eliade l-a aprofundat intelesurile in Sacru si Profan, lucrare de referinta in Mitografia lumii. Sacrul se opune profanului, caci presupune existenta unui sens transcendent in opozitie cu iluzoriul immanent; realitatea (lumea concreta) este doar o manifestare a ceea ce este dincolo. Dezvaluirea sacrului, in formele profanului (de la simbolul religios la miracol) este numita de Mircea Eliade hierofanie, adica, "manifestarea a ceva total diferit, a unei realitati ce nu apartine lumii noastre, in obiecte care fac parte din lumea noastra naturala, profana".

Daca omul arhaic, profund religios avea tendinta "de a trai cat mai mult posibil in sacru ori in intimitatea obiectelor consacrate", in secolul modern traieste intr-un univers desacralizat. Pentru omul societatilor arhaice realitatea trebuia sa reinvie periodic lumea arhetipurilor care-i oferea modele de comportament ce imitau gesturile divinitatii pe pamant. Timpul sacru in conceptia omului primordial era ciclic, oricand reversibil "aproape totdeauna suspendat in ritual, dupa cum el capata cu totul alta calitate in mit". (Mircea Eliade- Comentarii la legenda Mesterului Manole)
Redescoperind sacralitatea lumii, omul modern poate avea din nou acces la universal.

Relatarea

Relatarea presupune prezentarea unor fapte, cu amanunte suficiente pentru a fi cunoscute si intelese de catre cititori intr-o maniera cat mai apropiata de modul in care acestea s-au petrecut in realitate.